

**HOTUBA YA WAZIRI WA
MALIASILI NA UTALII MHESHIMIWA
ANTHONY M. DIALLO (MB.), AKIWASILISHA
BUNGENI MAKADIRIO YA MATUMIZI
YA FEDHA KWA MWAKA 2006/2007**

UTANGULIZI

1. *Mheshirniwa Spika*, kufuatia taarifa iliyowasilishwa hapa Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge ya Maliasili na Mazingira, naomba kutoa hoja kwamba sasa Bunge lako tukufu likubali kupitisha Makadirio ya Matumizi ya Wizara ya Maliasili na Utalii kwa Mwaka wa Fedha 2006/07.

2. *Mheshirniwa Spika*, kikao hiki cha Bajeti ni cha kwanza tangu Bunge letu lichaguliwe baada ya Uchaguzi Mkuu mwaka jana. Napenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa wananchi wa Jimbo la Ilemela kwa kunichagua kwa kura nyingi sana, kwa Mhe. Jakaya M. Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano ya Tanzania kwa kunateua kuwa Waziri wa Wizara hii muhimu kwa nchi yetu. Pia napenda kutoa shukrani zangu kwa Kamati ya Bunge iliyoundwa ya kushughulikia masuala ya Maliasili na Mazingira kwa ushirikiano walioonesha tangu iundwe. Wizara yangu itaendelea kufanya kazi na kamati hii kwa

ushirikiano mkubwa kwa vile wengi wa wajumbe wake wana uzoefu mkubwa katika masuala ya maliasili, uhifadhi na utafiti katika sekta yetu.

3. Mheshimiwa Spika, nitakuwa mchache wa fadhila kama sitatoa pongezi zangu kwa Mhe. Rais Jakaya Kikwete kwa kuchaguliwa kuongoza nchi yetu chini ya uongozi thabiti wa Cham a cha Mapinduzi. Ninampongeza Mheshimiwa Dr. Ali Mohamed Shein kuwa Makamu wa Rais, Mhe. Amani Abeid Karume kuwa Rais wa Serikali ya Mapinduzi Zanzibar na Mhe. Edward Lowassa kuwa Waziri Mkuu na Kiongozi wa shughuli za Serikali. Aidha, nawapongeza Mawaziri wote na Wabunge waliochaguliwa na wananchi kuwaongoza. Mwisho napenda kuwapongeza Waheshimiwa Samwel Sitta kwa kuchaguliwa Spika wa kuongoza Bunge letu Tukufu, Mhe. Anne Makinda kuwa Naibu wa Spika, na Mhe. Job Ndugai kuwa Mwenyekiti wa Kamati ya Bunge ya Maliasili na Mazingira

MATUKIO MUHIMU

4. Mheshimiwa Spika, kutokana na uharibifu wa mazingira uliosababishwa na uvunaji usioendelevu wa mazao ya misitu, Wizara ilisitisha kwa muda uvunaji katika misitu ya asili. Ili kuwa na matumizi endelevu ya mazao ya misitu, Wizara imeandaa Mwongozo

wa Uvunaji Bora wa Mazao ya Misitu. Nia ni kuweka taratibu za uvunaji zinazoeleweka hadi vijijini. Vile vile, katika kutekeleza Sheria ya Misitu Namba 14 ya mwaka 2002 Wizara imefuta vibali vyote vya kusafirisha magogo na misandali nje ya nchi kuanzia tarehe 27/01/2006. ' Aidha, Wizara imechapisha Kanuni mpya kupitia Tangazo la Serikali Na.69 na 70 ya Gazeti la Serikali toleo la tarehe 9/06/2006. Kanuni mpya zinatoa mwongozo mpya wa uvunaji misitu na uchomaji mkaa unaozingatia usimamizi wa karibu zaidi wa Serikali na Halmashauri za Wilaya, Miji na Majiji katika shughuli zote.

5. Mheshimiwa Spika, Wizara ilizindua mradi wa kusaidia wavuvi wadogo wadogo ikiwa ni sehemu ya utekelezaji wa Mradi wa Kuhifadhi Mazingira na Rasilimali za Mwambao wa Bahari (MACEMP) Mjini Kilwa Masoko, Machi 2006. Kwa kuanzia, Mradi huu utahudumia miradi midogo midogo ya wananchi wa Wilaya za Rufiji, Mafia na Kilwa na baadaye wilaya zote za Mwambao wa bahari ya Hindi na Zanzibar, ili waweze kujiongezea kipato na lishe.

6. Mheshimiwa Spika, nafurahi kulifahamisha Bunge lako tukufu kuwa jengo la Makao Makuu ya Taasisi ya Utafiti ya Uvuvi Tanzania ambalo ujenzi wake uliwekewa jiwe la msingi na Rais Mstaafu Mheshimiwa Benjamin W. Mkapa tarehe 16/12/2004 limekamilika na kuanza kutumika.

Aidha, Mkutano wa kwanza wa Tume ya Kisayansi ya nchi zinazosimamia uvuvi katika eneo la Kusini Magharibi mwa Bahari ya Hindi (*South West Indian Ocean*) umefanyika Dar es Salaam Juni 2006. Mkutano huu ulihuisha wajumbe 27 kutoka nchi za Mauritius, Seychelles, Somalia, Afrika Kusini, Kenya, Maldives, Comoro, Madagascar, Msumbiji, Reunion, France, Tanzania pamoja na Mashirika ya Kimataifa ya FAO, UNEP na SIDA.

7. Mheshimiwa Spika, Nchi yetu ilipata mafanikio kutokana na kushiriki katika maonesho mbalimbali ndani na nje ya nchi. Tanzania ilichaguliwa kuwa mionganini rnwa nchi 10 bora zilizofanya vizuri kati ya nchi 180 zilizoshiriki Maonesho ya Utalii ya ITS-Berlin Ujeruman. Vilevile, Wizara iliibuka Kidedea katika Maonesho ya Kimataifa ya Biashara yaliyofanyika kwenye Viwanja vya Mwalimu J.K. Nyerere mwezi Julai 2005. Aidha, Tanzania ilikuwa mwenyeji wa Mashindano ya "Miss Tourism Model of the World" 2006 ambayo yamesaidia kutangaza vivutio vya utalii vilivyoko itchini. Mashindano hay a yatafanyika tena hapa nchini rnwaka huu.

8. Mheshimiwa Spika, mwezi Aprili 2006, Wizara ilikabidhiwa Kituo cha Makumbusho ya Dkt. Livingstone Ujiji ambacho kilianzishwa mwaka 1927 na Serikali ya Kikoloni ya Uingereza. Uamuzi wa kukabidhi kituo hicho

umetokana na umuhimu wake kitaifa ambao ni historia ya biashara ya Utumwa na tukio la mwaka 1871 wakati Dkt. Livingstone alipokutana na Bw. Henry M. Stanley katika harakati za kupambana na biashara ya utumwa. Sambamba na tukio hilo utafiti kuhusu njia ya utumwa kutoka Bagamoyo hadi Ujiji unafanywa ili njia hii iwekwe kwenye orodha ya urithi wa Dunia.

MAPITIO YA UTEKELEZAJI 2,005/2006

Sera na Sheria

9. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2005/2006, Wizara iliandaa Rasimu ya Sera ya Malikale ili iweze kuidhinishwa na Baraza la Mawaziri. Vile vile, iliendelea kukamilisha marekebisho ya Sheria ya Uhifadhi Wanyamapori Na. 12 ya mwaka 1974 na pia Rasimu ya Sheria ya Utalii. Kanuni za kutekeleza Mkataba wa Kimataifa wa Biashara ya Wanyama na mimea iliyo hatarini kutoweka duniani zilitayarishwa pia. Wizara ilipitia mapendekazo ya sheria ndogondogo za kuanzisha na kusimamia misitu ya vijiji katika Halmashauri 12 za Wilaya (Kibaha, Kilosa, Mbanga, Iringa Vijijini, Bariadi, Rombo, Dodoma Vijijini, Bukoba Vijijini, Dar es Salaam City Council, Kinondoni, Kigoma Vijijini na Ngara. Aidha, utekelezaji wa Programu za Taifa za Misitu na Ufugaji Nyuki ulipitiwa na kufanyiwa

tathmini ill kubaini mafanikio na matatizo ya utekelezaji wake.

Uhifadhi wa Rasilimali

10. **Mheshimiwa Spika**, kazi ya kupitia Mipango ya Uendeshaji na Usimamizi kwa Mapori ya Mpanga-Kipengere, Usangu, Ibanda-Rumanyika, Burigi-Biharamulo-Kimisi, Selous, Rukwa-Lukwati na Rungwa-Kizigo-Muhesi imekamilika. Aidha, Mpango wa Usimamizi wa Pori la Akiba la Selous umepitishwa. Halikadhalika, zoezi la kuandaa mipango ya uendeshaji na usimamizi wa Hifadhi za Ser.engeti, Mahale na Kilimanjaro lilikamilika na Mipango ya Hifadhi za Ruaha na Mikumi iko katika hatua za mwisho.

11. **Mheshimiwa Spika**, Wizara iliendelea kutunza mashamba 16 ya miti yenye jumla ya hekta 85,000 kwa kuotesha miche 4,499,240, kurudishia na kupanda miti katika hekta 2,161 za maeneo yaliyovunwa na miti iliyokufa pamoja na maeneo mapya. Vilevile, dawa ya kuua wadudu imenyunyiziwa katika hekta 167 zilizoathirika na wadudu katika shamba la Sao Hill na miti imehesabiwa katika jumla ya hekta 2,074 za mashamba ya Longuza, Mtibwa na Rondo.

Hi kufahamu wingi wa miti kwenye misitu yetu, soroveya imefanyika katika hekta 2,300 za

misitu ya Hifadhi ya Landikinya katika Wilaya ya Monduli na hekta 3,848 za misitu wa Hifadhi wa Kisegese katika Wilaya ya Mkuranga. Makubaliano ya usimamizi wa misitu ya vijiji 24 katika Wilaya za Morogoro vijijini, Rombo na Handeni yamefanyiwa mapitio.

12. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua nyingine, Taasisi ya Hifadhi za Bahari na Maeneo Tengefu ilikamilisha kazi ya utayarishaji wa mipango itakayohusika na usimamizi endelevu wa rasilimali za bahari na mwambao na kuanza utekelezaji wa mipango hiyo.

13. **Mheshimiwa Spika**, kazi ya kuandaa mkakati wa usimamizi wa Ardhioevu nchini inaendelea. Rasimu ya kwanza ya mkakati huo imekamilika.

Kwa upande wa uhifadhi wa misitu, Wizara ilifungua ofisi za Hifadhi za Misitu ya Lindimaji katika Mikoa ya Mbeya, Iringa, Tabora na Ruvuma. Shughuli za kuhifadhi misitu zimefanywa katika wilaya 18 za Mikoa ya Kilimanjaro, Tanga, Morogoro na Arusha ikiwa ni pamoja na hifadhi mazingira asili ya Amani. Miche ya miti ya asili na mitiki zaidi ya 582,654 ilikuzwa na kupandwa kwenye kingo za misitu, mashamba ya wananchi na ndani ya hifadhi na hekta 140 za mikoko zimepandwa katika "delta" ya mto Rufiji, sehemu ambazo kulikuwa kumefanyika uharibifu mkubwa siku za nyuma.

Kisiwani na Songo Mnara ndiyo maeneo pkee ya urithi wa utamaduni - Tanzania Bara valiyoko kwenye orodha ya UNESCO ya urithi wa dunia. Katika kuhifadhi maeneo hayo ambayo yako hatarini kuharibika, Wizara iliendclea kuimarisha kuta za baadhi ya magofu ya majongo na makaburi, kutoa elimu ya ufundi wa uhifadhi kwa vijana ambao pia walipewa ajira ya muda kufanya kazi za ufundi.

Aidha, rnchakato wa kuingiza Mji wa kihistoria wa Kilwa Kivinje kwenye Orodha ya Urithi wa Dunia umeanza. Gofu la BOMA la Wajcrumani la Kilwa Kivinje lilitfanyiwa ukarabati wa awali kuimarisha baadhi ya kuta na paa.

Mbegu za Miti

15. **Mheshimiwa Spika**, Wizara kupitia Wakala wa Mbegu za Miti, iliendclea kuzalisha na kusambaza mbegu bora za miti pamoa na vipandikizi. Hadi kufikia Aprili 2006, kilo 11,567 za mbegu bora za miti zilikusanywa, kilo 7,150 za mbegu bora za miti ziliuzwa nchini na kilo 200 ziliuzwa nchi za njé. Aidha, miche 29,224 ilisambazwa hapa nchini.

III kuhakikisha kuwa upatikanaji wa mbegu bora unakuwa endele vu, Wizara ilianzisha vyanzo vitatu vya mbegu bora za miti aina ya misindano na mikaratusi bora. Vile vile, vyanzo

magofu vinkamidhiwa.

Ulinzi wa Rasilimali

16. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Maliasili na Utalii inalo jukumu kuu la kulinda rasilimali za Taifa na iliendelea na ulinzi wa rasilimali kwa kuimarisha uwco wa kuendesha doria kwenye maji na katika nchi kavu. Watumishi walipatiwa vitendeä kazi muhimu na vya kisasa pamoa na mafunzo yanayohusu mbinu mbalimbali za kupambana na uhalifu. Doria zilizofanyika zilifanikisha kukamatwa

watuhumiwa 3,801. Aidha, mali zilizokamatwa ni pamoa na magari 2, Meli ya mizigo, injini za maboti 20, mitumbwi 333, nyavu 26,863, pikipiki 1, balskeli 87, bunduki 201, vipande vya mbao 36,979, nguzo za mikoko 2,010, misumeno 19, magunia ya mkaa 3,384, ng'bmbe 13,213, samaki tani 3,305, majongoo bahari tani 4,0, zana haramu za uvuvi 364, baruti 5 na nyara za aina mbalimbali ikiwemo meno ya tembo matatu mazima na vipande 130 vyenye jumla ya uzito wa kilo 91,5, ngozi za wanyamapori na viumbe hai wa aina mbalimbali. Aidha, Wizara imeanzisha utaratibu wa kukaguua maduka yanayouzia nyavu zisizoruhusiwa ili kuzuia uingizaji na uuzaaji, wake badala ya kuhangaishana na wavuvi mara kwa mara.

Nr.	Kipindi	Idadi ya kesi na watuhumiwa		Kesi Zilizomalizika				Kesi Zinazoendelea	
		Idadi ya Kesi	Idadi ya Watuhumiwa	Idadi ya Kesi	Idadi ya Watuhumiwa	Faini (Tsh)	Mizzi Waloyingwa	Idadi ya Kesi	Idadi ya Watuhumiwa
1	Julai-Septemba 2005	254	394	49	135	143,000	387	205	259
2	Oktoba-Desemba 2005	459	542	132	192	8,455,709	1,229	327	350
3	Januari-Machi 2006	415	760	103	277	5,759,000	1,666	312	483
Jumla:		1,128	1,696	284	604	14,357,709	3,282	844	1,092

Chanzo: Idara ya Wanyamapori

17. *Mheshimiwa Spika*, katika kuimarisha udhibiti wa usafirishaji wa mazao ya misitu nje ya nchi, Wizara imeamua kuwa na eneo maalumu kwa ajili ya ukaguzi, upangaji wa madaraja na ufungaji wa lakiri katika Kontena zinazotumika kusafirisha mazao ya misitu nje ya nchi katika eneo la Cheetah Kurasini-Dar es Salaam.

zilichukuliwa kwa kukarabati jengo la Ofisi za Kijiji cha Makumbusho Dar es Salaam na rajengjo ya Makumbusho ya Azimo la Arusha. Vile vile, uzio kuzunguka eneo la Makumbusho ya Azimo la Arusha ulijengwa.

Udhibiti wa Ubora na Viwango

19. *Mheshimiwa Spika*, ill kulinda masoko ya asali ndani na nje ya nchi, Wizara imekamilisha Mwongozo wa udhibiti wa ubora wa mazao ya nyuki. Vile vile, katika kuhakiki ubora wa mbegu za miti, Wizara imeendelea kuchambua na kupima ubora wa mbegu hizo klabla ya kuhifadhiwa au kusambazwa kwa watcja. Hadi kufikia Aprili 2006, Wizara ilipima ubora wa sampuli 860 za mbegu.

20. *Mheshimiwa Spika*, katika kuhakiki ubora na usalama wa mazao ya uvuvi, Wizara ilizifanya uchunguzi sampuli 333 za matope, maji, samaki na minofu ya sangara kutoka Ziwa Victoria kuona kama zina mabaki ya suniu. Sampuli 1,083 za minofu ya sangara, kamba miti, kamba koche, pweza na ngisi zilichunguzwa ili kuhakiki kiwango cha vimelea haribifu.

ya kutunzia santiaki hai na magna 11 ya kutunzia mazao makavu ya uvuvi. Meli 11 na vyombo vidogo viwili vya uvuvi vilikaguliwa na kuruhusiwa kuvua na kuchakata kamba miti.

Aidha, watumishi wapatao 42 walipata mafunzo ya muda mfupi na wavuvi 510 walipata mafunzo kuhusu njia endelevu za uchakataji na uhifadhi bora wa mazao ya uvuvi. Mafunzo kuhusu njia za kupunguza upotevu wa mazao ya uvuvi hasa dagaa yalitolewa kwa wavuvi wapatao 50 wa Mwalo wa Kasela, Mkoani Tanga.

Ushirikishaji Jamii na Elimu kwa Umma

21. **Mheshimiwa Spika**, Sera zote za MaKasili na Utalii zimclenga k'venye ushirikishaji wa jamii. Wizara ilitoa Elimu ya Uhifadhi wa rasilimali za maliasili na malikale kwa jamii kupitia vipindi 93 vya radio na vipindi 1.5 vya televisheni.

Elimu ilitolewa kuhusu Kanuni za Maeneo ya Jumuiya ya Hifadhi za Wanyamapori kwa wajumbe 239 katika maeneo ya majaribio ya Jumuiya ya Hifadhi za Wanyamapori ya Ukutu, Wami-Mbiki, Makami, Tunduru na Songea.

Taifa ilmetumia Shilingi milioni 805.6 kuchangia miradi 70 ya maendeleo iliyooanzishwa na wananchi kando ya hishadhi za taifa. Mamlaka ya Hifadhi Ngorongoro kupitia Baraza la Wafugaji lilitumia zaidi ya Shilingi milioni 500 kucndeleza miradi ya ufugaji na Mpango wa ujirani mwema nje ya hishadhi.

23. **Mheshimiwa Spika**, Wizara iliratibu na kutekeleza mpango wa usimamizi shirikishwi wa misitu katika wilaya 15 kwa hatua mbali mbali, ikiwa ni pamoja na kuanzisha misitu ya vijiji, kuweka mipaka, kupima maeneo na kuandaa mipango. ya usimamizi. Programu ya ushirikishwaji wa jamii kwa kuimarisha vikundi 29 vya usimamizi wa rasilimali za uvuvi vilivyoanzishwa kwenye Bwawa la Mtera iliendelezwa. Aidha, katika Bwawa la Nyumba ya Mungu, mikutano ya kuhamasisha wavuvi na viongozi wa halmashauri kuhusu uanzishwaji wa vikundi vya kusimamia rasilim'ali ya uvuvi ilifanyika katika Wilaya za Moshi Vijijini yenye mialo 3, Mwanga yenye mialo 10 na Simanjiro yenye mialo 6. Jumla ya injini 20 zenye "horse power" 25 zimenunuliwa kwa ajili ya vikundi mbalimbali vya ulinzi wa rasilimali zilizoko katika Ziwa Victoria na Bwawa la Mtera.

lishe, kuinua kipato na kupata ajira kwa kutumia rasilimali ya uvuvi. Katika kutekeleza hilo, Wizara ilisambaza vifaranga bora nya samaki 43,000 kwenye mabwawa ya kuchimba katika Mikoa ya Dodoma, Pwani, Dar es Salaam, Tanga, Tabora, Iringa na kupandikiza vifaranga 4,171 kwenye malambo ya asili katika Mkoa wa Dodoma.

25. **Mheshimiwa Spika**, Sinema za kuelimisha wananchi kuhusu uhifadhi wa wanyamapori zilioneshwa katika vijiji 7 vinavyozunguka Pori la Akiba Selous, vijiji 8 katika Pori Tengefu la Ruvu - Masai na vijiji 10 vinavyozunguka Pori la Akiba Maswa.

Aidha, kwa kutumia Majorida, Vipeperushi na Mabango wananchi waliveza kuelimishwa kuhusu shughuli za Uhifadhi. Katika Hifadhi Bahari na Maeneo Tengefu ya Mnazi Bay, Mpango ya Uhifadhi Shirikishi katika vijiji 10 ulikamilishwa. Vikundi nya Uhifadhi nya kujitolea katika Eneo Tengefu la Kiswa cha Bongoyo na Mbudya vimeimarishwa kwa kupatiwa mafunzo. boti na injini. Kituo cha Elimu ya uhifadhi wa maliasili kwa jamii cha

Vijijini, Mafia, Mpanda, Ulanga, Sikonge, Urambo, Uyui, Babati, Mtware, Namtumbo na Tunduru.

Blimu ya jinsi ya kudhibiti moto, ulinzi wa parnoja wa misitu ilitolewa kwa vijiji 53 katika Wilaya za Morogoro, Mvomero, Kilosa, Kilombero, Kigogo, Handeni, Korogwe, Lushoto, Muheza, Pangani, Babati, Hanang na Mbulu na uhifadhi wa mazingira ilitolewa katika shule 45 katika Wilaya za Mtware, Lindi, Rufiji, Mkuranga, Bagamoyo, Pangani, Muheza na Tanga. Vile vile, semina 6 kuhusu mbinu bora za ufugaji nyuki zimetolewa kwa wafugaji nyuki 450 katika Wilaya za Korogwe, Moshi vijijini, Kibaha, Kilosa, Morogoro Vijijini, Mbarali na Njombe,

26. **Mheshimiwa Spika**, Wizara iliendelea kuhamasisha jamii na mamlaka mbali mbali kuhusu uhifadhi na uendelezaji wa maeneo na majengo ya kihistoria ya Jiji la Dar es Salaam, Mji mkongwe wa Bagamoyo, kituo cha Makumbusho ya Dkt. Livingstone Ujiji - Kigoma na vituo viwili nya Malikale nya Olduvai Gorge Ngorongoro na Engaruka Wilayani Monduli. Aidha, majengo zaidi ya zamani katika mijji yote nchini yataingizwa katika orodha ya majengo

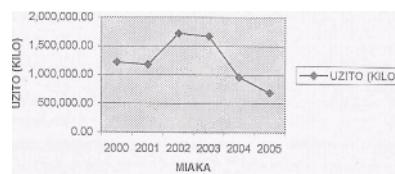
ya Wizara. Halmashauri za Wilaya zinatahadharishwa kuhusu kutokukiukwa kwa shcria hii wakati wanatoa vibali nya ujenzi wa majengo mapya katika maenco yao.

Matumizi endelevu ya rasilimali

27. **Mheshimiwa Spika**, Sensa za uvuvi zilifanyika katika Ukanda wa Pwani, Bwawa la Mtera na Ziwa Victoria. Sensa hizo zimebaini kuwa katika Ukanda wa Pwani kuna wavuvi 29,754 wanaotumia vyombo 7,190 nya uvuvi na Bwawa la Mtera kuna wavuvi 1,451 wanaotumia vyombo 1,124 nya uvuvi. Ziwa Victoria kwa mujibu ya sensa ya Machi 2006 kuna wavuvi 98,015 wanaotumia vyombo 29,732 nya uvuvi.

Wizara ilicindelea kusimamia uvuvi wa kibiashara wa kamba na samaki; utafiti umeonyesha kuwa kamba wamepungua. Meli 21 zilipewa leseni za kuvua kamba ambazo zilivua jumla ya tani 467 za kamba na tani 869 za samaki kwenye maji ya ndani. Aidha, meli 84 zilipewa leseni za kuvua kwenye Bahari Kuu (FEEZ). Hi kuwa na usimamizi endelevu wa uvuvi katika Bahari Kuu, Sheria iliyoanzisha Mamlaka ya Bahari inarejewa ill utekelezaji wake uweze kuanza.

16

Chanzo: Mara ya Uvuvu

Katika kipindi cha 2005/2006 Wizara imeendelea kuboresha takwimu za uvuvi kwa kutoa mafunzo kwa wakusanyaji na wachambuzi wa takwimu. Wakusanyaji 59 katika ukanda wa Ziwa Victoria na wachambuzi 19 kutoka ukanda wa pwani walipewa mafunzo.

Utafiti

28. **Mheshimiwa Spika**, Wizara yangu iria taasisi tatu za utafiti katika nyanja za wanyamapori, misitu na uvuvi *ambazo* ni Tanzania Wildlife Research Institute (TAWIRI), Tanzania Forestry Research Institute (TAFORI) na Tanzania Fisheries Research Institute (TAFIRI).

17

kufanya sensa za wanyamapori katika maeneo ya Hifadhi ya Taifa ya Serengeti na Mapori ya. Akiba ya Maswa, Moyowosi na Kigosi pamoa na eneo la Ardhiouevu ya Malagarasi - Muyovosi. Aidha, utafiti wa Mbwa mwitu unaocndelea kwenye Hifadhi za Serengeti na Ngorongoro umebaini kuwa wanyama hao walio hatarini kutoweka wameanza kuonekana tena na idadi yao inaongezcka.

Utafiti umeonesha pia mnyama adimu aina ya. Kakakuona (*Greater Pangolin*) ameonekana katika Hifadhi ya Mahale. Aidha, aina ya riyani 'Kipunji monkey' amegunduliwa katika milima ya Rungwe Kusini Magharibi mwa Tanzania.

29. *Mheshimiwa Spika*, Taasisi ya Utafiti wa Misitu iliendelea kufanya tafti juu ya matumizi mbadala ya nishati ya kuni na mkaa; uchumi jamii na uhifadhi wa miti jamii ya *Corniphora* katika Mikoa ya Arusha na Manyara; ufanisi wa upasauji magogo kwenye mashaifiba, ya miti ya Rongai, Kilimanjaro Magharibi na Mem; sifa za mbao za miti isiyouzika kirahisi; na mikaratusi inayokua haraka.

30. *Mheshimiwa Spika*, Utafiti wa Silikanti, samaki anayesadikiwa kuishi zaidi ya miaka milioni 60 iliyopita, unaendelea chini ya. Taasisi ya Utafiti wa Uvuvi na umebaini kuwa kuna

linafanana na Hie la Madagascar na Comoro; na kundi la Kaskazini linalopatikana m aeneo ya Tanga linafanana na lile la bahari ya Kenya. Tathmini ya wingi wa samaki hawa katika Bahari ya Hindi utaendelea kufanywa.

31. *Mheshimiwa Spika*, Wizara yangu iliendelea na utafiti wa akiolojia mkoani Kilimanjaro na kutoa vibali vya utafiti wa akiojia. na paleontolojia katika maeneo 11 kwenye Mikoa ya Tanga, Mara, Shinyanga; Morogoro, Pwani, Arusha, Lindi, Iringa na Manyara. Aidha, utafiti wa viumbe wa baharini wasio na uti wa mgongo uliendelea chini ya Shirika la Taifa la Makumbusho na kitabu kuhusu matokeo ya utafiti huo uliofanyika mwambao mwa Tanzania kinachapishwa.

Utafiti wa awali kuhusu kupungua kwa theluji katika Mlima Kilimanjaro unaonesha kuwa tatizo hili linatokana na ongezeko la joto duniani (*global warming*). Tatizo hili limejitokeza pia katika milima mikubwa k.m. Everest na Swiss Alps. Tafiti zaidi zinaendelea kufanywa ili kupata zaidi taarifa za chanzo cha kupungua kwa theluji hiyo.

32. **Mheshimiwa Spika**, juhudu za kubaini vivutio vya utalii katika Mikoa mbalimbali ziHendelea. Hivi sasa Wizara imeandaa picha za video na za DVD kuhusu vivutio vya utalii vilivyoko katika Mikoa ya Mtwara, Singida, Kagera na Ruvuma. Aidha, taarifa kuhusu vivutio katika Mikoa wa Rukva na Pwani inaanndaliwa.

Katika kuhamasisha jamii kuhusu Utalii ikolojia na Utalii wa Utamaduni, Wizara ilifanya warsha iliyojumuisha wadau wakuu wa utalii wa utamaduni wapataao 78 kutoka Mikoa ya Dar es Salaam, Tanga, Arusha, Kilimanjaro, Iringa, Mbeya na Morogoro.

33. **Mheshimiwa Spika**, kwa kutambua umuhimu wa utalii wa utamaduni unaolenga kupunguza umasikini, Wizara yangu imefanya tathmini ya jumla ya vituo 24 vya utalii wa utamaduni katika Wilaya za Arumeru, Babati, Hanang, Monduli, Iringa, Morogoro, Temeke, Mwanga, Hai, Moshi, Mbeya, Ileje, Rungwe, Kyela, Pangani, Same na Lushoto. Tathmini hii ilifuatiwa na warsha ya wadau wote wa miradi ya utalii wa utamaduni kitaifa kwa lengo la kutoa mchango wa jinsi gani ya kuboresha utalii huu na kuusambaza nchi nzima. Aidha, mchakato wa kuandaa mwongozo wa utalii wa

kuanzlscha miradi mitano katika Wilaya za Arumeru, Morogoro na Iringa.

34. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuiiarifu Bunge lako Tukufu kuwa *Tanzania ni* mionganoni mwa nchi 15 za Afrika zilizoteuliwa kunufaika na miradi wa Shirika la Utalii Dunian ujulikanao kama "STEP Initiative". Chini ya Mradi huo Wizara iliendesa zoezl la kubaini maeneo yanayoweza kusaidiwa kuanzishwa miradi ya utalii katika Wilaya za Ileje, Kyela, Morogoro, Mbeya na Rungwe.

35. **Mheshimiwa Spika**, Wizara imeendelea kutangaza vivutio vya utalii ndani na nje ya nchi kwa kushiriki katika maonesho 20 kwenye soko la nje katika nchi 16 na maonesho matatu kwenye soko la ndani. Aidha, vikundi 15 vya wakala, wapiga picha na wahariri kutoka Ulaya, Marekani, Mashariki ya Kati, Mashariki ya Mbali na Kusini mwa Afrika vilikaribishwa kutembelea vivutio vyetu na kuvitangaza nchini mwao.

Waandishi wa habari 8 na wapiga picha 12 kutoka China, Urusi na Afrika ya Kusini walitembelea vivutio vya utalii ill kuvitangaza kwenye nchi zao. Nakala 20,000 za majarida na 2,000 za "CD-ROM" ziliandaliwa katika lugha za Klchfna na Kirusi na kusambazwa katika nchi husika.

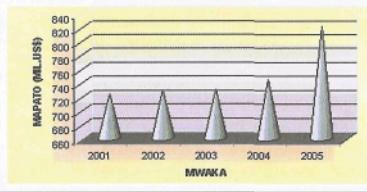
ilifanikisha kutangaza utalii wa majini huko Marekani na nchi za Ulaya.

^36. Mheshimiwa Spika, Wizara ilishiriki katika mikutano 11 ya kimataifa ya kudumisha uhusiaio, ushirikiano na uwakezaji katika utalii ikiwemo lie ya Jumuuya ya nchi za Afrika ya Mashariki na Jumuuya ya Maendeleo ya nchi za kusini mwa Afrika (SADC). Vile vile, Wizara imefanya vikao viwili vya "Tourism Facilitation Committee" kwa lengo la kurahisisha biashara ya utalii hapa nchini na kupunguza vikwazo mbalimbali vinavyokwamisha biashara hiyo.

37. Mheshimiwa Spika, katika kuboresha huduma za utalii, Wizara iliendelea kuhakiki hotel! ambapo jumla ya hotel! 307 katika Mikoa ya Dar es Salaam, Pwani, Manyara, Arusha, Kilimanjaro, Mara, Mwanza, Tanga, Dodoma na Morogoro zilihakikiwa. Wizara katika mwaka ujao wa fedha, inatarajia kuweka hotel! katika madaraja kwa kuzingatia viwango vya kimataifa na vya Jumuuya ya Afrika Mashariki katika mikoa 3.

22

MAPATO KUTOKANA NA WATALII MWAKA 2000 HADI 2005

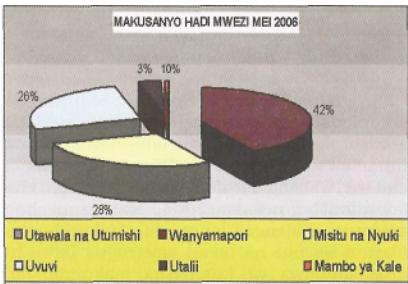

Chanzo: Idara ya Utalii

38. Mheshimiwa Spica, Shirika la Makumbusho ya Taifa iliendelea kuhamasisha na kushirikisha jamii za Tanzania ill zihifadhi na kuthamini utamaduni wetu. Kupitia tamasha la jamii ya Wabena lilifanyika katika Kijiji cha Makumbusho mwaka 2004, wanajamii hao waliamua kujenga jengo la Makumbusho Wilayani Njombe na tayari limejengwa ikawa ni hatua muhimu ya kuanzisha makumbusho. Nawapongeza sana wanajamii pamoja na Halmashauri ya Wilaya ya Njombe kwa uamuzi huo wa busara na natoa wito kwa jamii nyingine ziige mfano huo.

23

39. *Mheshimiwa Spika*, pamoja na uhifadhi wa rasilimali, Wizara imeendelea kuchangia katika pato la taifa kwa kukusanya maduhuli kutokana na vyanzo mbalimbali vya maliasili, utalii na malikale. Lengo la makusanyo kwa mwaka 2005/2006 lilikuwa ni kukusanya Shilingi 32,884,260,000. Hadi kufikia mwezi Mei 2006, Wizara imekusanya jumla ya Shilingi 33,319,942,800 ikiwa ni asilimia 101.4 ya lengo.

Cbaizo: Maliasili na Utalii

24

40. *Mheshimiwa Spika*, Wizara imeendelea kusirnamia vyuo vya mafunzo vilivyo chini yake ambavyo ni Chuo cha Uslmamizi wa Wanyamapori Mweka; Chuo cha Taaluma ya Wanyamapori - Pasiansi; Chuo cha Misitu - Olmotonyi; Chuo cha Mafunzo ya Viwanda vya Misitu - Moshi; Chuo cha Maendeleo ya Uvubi Mbegani; Chuo cha Uvubi Nyegesi; na Chuo cha Taifa cha Utalii. Vile vile, Wizara inasimamia kituo cha Elimu ya Uhifadhi kwa Jarnii cha Likuyu-Sekamaganga kilichopo Wilayani Namtumbo.

Vyuo hivyo hutoa mafunzo katika ngazi ya Astashahada hadi Stashahada katika fani zinazolenga kuboresha uhifadhi, usimamizi na huduma katika Sekta ya Maliasili na Utalii.

Mchakato wa kuvipatia vyuo vya Pasiansi, Mbegani, Nyegesi na FITI (Moshi) usajili wa kudumu kutoka Baraza la Taifa la Usajili wa Vyuo vya Elimu na Ufundji (NACTE) unaendelea na Chuo cha Mweka, Misitu Olmotonyi, Chuo cha Taifa cha Utalii tayari vimepata usajili kamili na ithibati (*full accreditation*).

25

Utawala Bora

41. **Mheshimiwa Spika**, utekelezaji wa Mkakati wa Utawala Bora na Kuzuia Mianya ya Rushwa (2000-2006) katika Sekta ya Maliasili na Utalii, umekabiliwa na changamoto kubwa tatu. Changamoto hizo ni kutokuwa na watuniishi wa kutosha wa kusimamia na kuendeleza rasilimali nchi nzima; uelewa mdogo wa wananchi kuhusu sheria na kanuni za sekta; na baadhi ya watuniishi wachache kutotekeleza wajibu wao ipasavyo na kuwajibika, kama taaluma zao na maadili yao ya kazi yanavyowataka.

42. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na changamoto hizo, shughuli za usimamizi na rnatumizi endelevu ya rasilimali zimekuwa zikifanywa katika mazingira ambayo husababisha migongano ya kiutawala. Aidha, sehemu nyingi zinazotakiwa kuwa na watendaji zimekuwa hazina watuniishi kwa sababu ya uchache wa watu wenye sifa na taaluma ya maliasili na utalii.

43. **Mheshimiwa Spika**, Wizara imechukua hatua mbalimbali kutatua changamoto hizo ikiwa ni pamoja na kuomba nafasi za ajira mpya na mbadala. Katika kipindi cha mwaka 2005/2006, Wizara ilipata kibali na kuajiri watumishi wapya 34 wa kada mbalimbali na

kuziba nafasi mbadala 90. Aidha, Mpango Mkakati wa Wizara (2006-2009) umetayarishwa. Mpango huo umeainisha mahitaji halisi ya watumishi kwa ajili ya kuendesha na kusimamia sekta. Kutekelezwa kwa mpango huu kutasaidia kutatua changamoto zinazoikabili Wizara.

Mapambano dhidi ya UKIMWI

44. **Mheshimiwa Spika**, katika jitihada za kupambana na janga la UKIMWI ambalo ni tishio kubwa kwa Taifa letu, Wizara imeendelea kutekeleza Mkakati wa Kudhibiti UKIMWI wa mwaka 2004 - 2007. Hadi Machi 2006 jumla ya Shilingi 24,626,000 zimetumika kwa kuandaa na kutoa mafunzo ya waelimishaji rika 65; kutoa elimu kwa watumishi na wadau wengine 52; kununua dawa za magonjwa nyemelezi na kuzisambaza; na kuhamasisha wafanyakazi kupima Virusi vya UKIMWI (WU) kwa hiari.

Wizara itaendelea kutoa elimu ya UKIMWI kwa wafanyakazi na wadau na kusambaza vifaa vya kujikinga na ugonjwa huo. Aidha, huduma na matunzo kwa watumishi wanaoishi na Virusi ya UKIMWI (WU) itatolewa kwa kuzingatia mwongozo utakaotolewa na Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma.

MPANGO WA UTEKELEZAJI WA MWAKA 2006/2007

Sera na Sheria

45. Mheshimiwa Spika, ill kukabiliana na changamoto mbalimbali za mabadiliko ya Sera za uchumi na Maendeleo za kitaifa ikiwa ni pamoja na kujumuisha mikakati ya maendeleo kama MKUKUTA, Wizara inatarajia kukamilisha Sera ya Malikale, na kufanya mapitio ya Sera za Wanyamapori, Misitu na Ufugaji Nyuki. Sheria ya Utalii pamoja na Sheria Mpya ya Wanyamapori zitawasilishwa Bungeni. Vilevile, Kanuni za Uanzishaji wa Mashamba ya Kufuga Wanyamapori na Biashara ya Viumbe Hai zitatayarishwa na Kanuni kuhusu namna ya kushirikisha wananchi katika Uhifadhi wa Wanyamapori (*WMA Regulations*) zitafanyiwa mapitio. Aidha, Wizara itatafsiri Sheria ya Uvuvi Na.22 ya Mwaka 2003 pamoja na Kanuni za Misitu na Uvuvi kwa lugha ya Kiswahili na kuzisambaza kwa wadau.

Uhifadhi wa Rasilimali

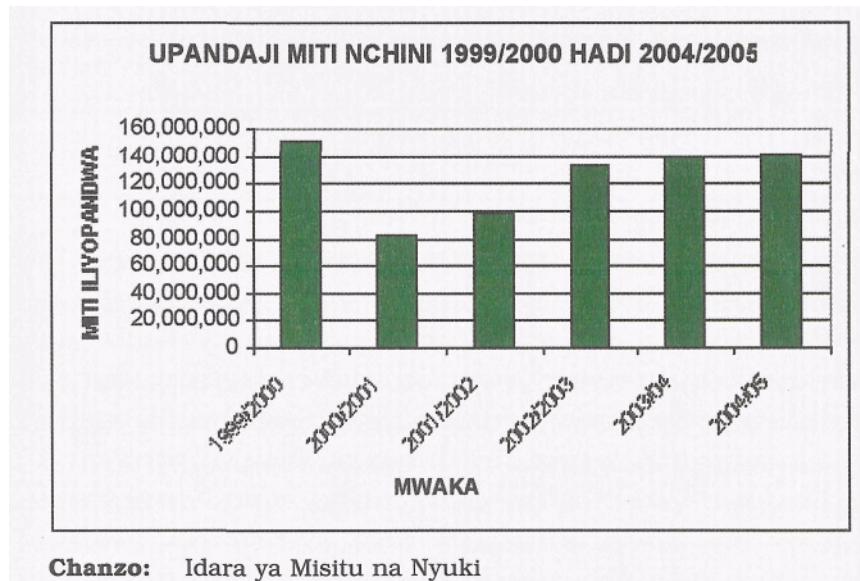
46. **Mheshimiwa Spika**, kazi ya kuandaa Mpango wa Uendeshaji na Usimamizi wa Mapori ya Akiba ya Maswa, Ugalla na Lukwika-Lumesule pamoja na Hifadhi ya Taifa ya Kitulo inatarajiwa kufanyika. Aidha, Wizara itaandaa mipango ya usimamizi wa misitu ya hifadhi ya Geita, Ilombero Hill na North East Mpanda.

47. **Mheshimiwa Spika**, Wizara itaanza kutekeleza na kusimarnia Mkakati wa Kitaifa wa Kuhifadhi Ardhiorevu. Vile vile, itaendelea kutekeleza mpango endelevu wa usimamizi wa ardhiorevu katika Mikoa ya Mbeya, Iringa na Arusha pamoja na kusaidia wilaya tisa katika Mikoa ya Mbeya na Iringa, Mapori ya Akiba ya Usangu na Mpanga-Kipengele katika kutekeleza shughuli zinazohusu uhifadhi na matumizi endelevu ya ardhiorevu. Aidha, Wizara inapitia mapendekezo mbalimbali yaliyotolewa hapo awali na Kamati mbalimbali ya jinsi ya kuweka taratibu wa uendeshaji wa mapori ya akiba kupitia Shirika au Wakala inayojitegemea ill Wizara ibaki kuwa intoaji wa Sera na Miongozo peke yake.

48. **Mheshimiwa Spika**, Wakala wa. Mbegu za Miti utaendeleza upatikanaji na usambazaji wa. mbegu bora za miti kwa kukusanya kilo 12,000; kuanzisha vyanzo 10 vya mbegu, kutambua na kuaridikisha vyanzo 50 vya mbegu za rniti ya asili na kuendeleza vyanzo .28 vya mbegu za rniti ya aina mbalimbali. Vile vile, Wakala utakuza na kusarnbaza miche 15,000 ya miti aina mbalimbali na kupima ubora ,wa mbegu kwa kuchunguza sampuli 1,200.

49. **Mheshimiwa Spika**, kutokana ria umuhimu wa masharnba ya miti ya Serikali, Wizara itaendelea kutunza rnashamba 16 yaliyopo kwa kukuza miche milioni 8,400,000

na kupanda miti hekta 6,221. Vile vile, itapogoa matawi katika hekta 3,799 na kupunguza miti katika hekta 1,705. Aidha, Wizara itaendelea kushirikiana na Serikali za Mitaa, Serikali za Vijiji na wadau wengine kuendeleza Kampeni ya Taifa ya Kupanda na Kutunza miti kwa kutambua vyanzo vya maji na kuhimiza kupanda miti kwa kila Wilaya kupanda miti milioni 1.5. Baadhi ya maeneo ya mabonde ya vyanzo vya maji kama bonde la Usangu yataingizwa katika Hifadhi za Taifa ili utunzaji madhubuti uwepo na baadhi ya maeneo ya wazi yatawekwa katika taratibu za mapori ya akiba ili kutunza mazingira yasiharibiwe na shughuli za binadamu.

50. *Mheshimiwa Spika*, biashara ya Mazao ya Nyuki imeanza kupata msukumo mpya. Hivyo, Wizara itatayarisha na kusambaza miongozo ya ubora wa mazao ya nyuki na kuwezesha wafugaji nyuki kuanzisha na kuendeleza manzuki katika wilaya 6 (Chunya, Uyui, Nchingwea, Rufiji, Kilindi na Njombe). Aidha, maeneo 4 ya hifadhi za nyuki (Bee reserve) katika Wilaya za Manyoni, Handeni, Kondoa na Kibondo yatatengwa na wafugaji nyuki watawezesewa kuanzisha na kuimarisha vyama vya ushirika ili viweze kusimamia uzalishaji na masoko. Elimu ya Ufugaji bora wa nyuki itatolewa katika Wilaya ambazo rasilimali za ufugaji nyuki hazijatumika kikamilifu Mikoani Lindi, Mtwara, Ruvuma na Iringa. Mapori ya maeneo ya wazi na ya Akiba yatatumika katika ufugaji wa nyuki badala ya uvunaji na uchomaji wa mkaa. Soko la Asali hapa nchini litakuzwa na kusakwa popote hapa duniani.

**MAUZO YA MAZAO YA NYUKI NJE YA NCffl
MWAKA 2001/2002 - 2005/2006**

Nta			Asali			
Mwaka	Tani	Thamani (Tshs.)	Thamani (US \$)	Tani	Thamani (Tshs.)	Thamani (US \$)
1/02	235.0	555,856,200	617,618	-	-	-
2/03	592.0	1,776,000,000	1,776,000	823.13	905,443,000.0	905,443.0
3/04	332.0	1,165,490,000	1,165,490	821.0	1,091,861,639.0	1,087,657.0
4/05	288.0	1,166,384,698	1,241,100	465.18	544,513,854.58	779,718.35
5/06	302.25	1,645,246,568	1,403,794	147.78	187,616,235.60	159,809.40

anzo: Idara ya Misitu na Nyuki

51. *Mheshimiwa Spika*, ill kuimarisha hifadhi wa rasilimali za bahari, mwaka 06/2007 Wizara itatangaza maeneo ya visiwa logo vya Sinda, Makatumbe, Nyororo, ungimbili na Mbarakuni kuwa Maeneo ngefu. Aidha, itakamilisha utambuzi wa umani wa maeneo mengine na hatimaye kijitangaza maeneo yenye sifa za kuingia tika mtandao wa Hifadhi za Bahari.

52. *Mheshimiwa Spiko*, kuitia Mradi wa ACEMP, Wizara itaratibu majadiliano kati ya rikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Comoro juu ya kuweka mpaka katika Bahari

Kuu; Vile vile, itaimarisha Hifadhi za Bahari, na jamii parnoja na kuanzisha maeneo mapya yanayosirnamiwa na jamii za pwani.

53. *Mheshimiwa Spika*, Wizara yangu itaendelea kukarabati na kuimarisha magofu ya majengo na maeneo ya urithi wa dunia ya Kilwa Kisiwani na Songo Mnara kwa lengo la kuendeleza jitihada za kulinusuru eneo hilo kutoka katika orodha ya urithi ulio hatarini kutoweka kwenye kumbukurnbu. Kabrasa jipya la maombi kuwezesha Mji mkongwe wa Kilwa Kivinje kujumuishwa pamoja na Kilwa Kisiwani na Songo Mnara litawasilishwa UNESCO.

Wizara yangu itaendelea kutekeleza programu ya uboreshaji wa Njia ya Kati ya Biashara ya Utumwa na Vipusa kutoka Bagamoyo Mkao wa Pwani hadi Ujiji Mkao wa Kigoma. Kazi ya upimaji pamoja na uchoraji wa ramani ya njia ya Kati ya Utumwa na Vipusa vitakamilishwa. Vilevile, katika kuhifadhi Mji mkongwe wa Bagamoyo, Wizara inakusudia kupima viwanja na kuandaa rnchoro wa rripango rriji.

Ulinzi wa Rasiiimali

54. *Mheshimiwa Spika*, Wizara itaendelea na ulinzi wa rasilirnali kwa kuimarisha doria, kutoa mafunzo kwa watumishi na kutoa vifaa vyaa kisasa.

Vikosi 2 zaidi vya doria vitaanzishwa na kuendeleza vikosi 3 vilivyopo ill kuimarisha udhibiti wa rasilimali za misitu na nyuki pamoja na uvuvi. Wavamizi wapatao 100,000 wa misitu ya lindimaji na mikoko wataondolewa msituni katika mikoa ya Tabora, Tanga, Pwani na Shinyanga.

55. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Maziwa Makuu na mwambao wa Bahari ya Hindi, doria zitaongezwa kwa kuongeza siku za doria, kununua vitendea kazi na kuanzisha kituo cha doria katika Ukanda wa Kusini wa mwambao wa bahari ili kudhibiti vitendo vya uvuvi haramu katika Mikoa ya Lindi na Mtwara. Jumla ya doria 4,434 zitaendeshwa katika maeneo ya mwambao wa Bahari na katika maziwa ya Victoria, Tanganyika na Nyasa. Aidha, vyombo vya uvuvi baharini ikiwa ni pamoja na vile vya kigeni vinavyovua katika Bahari Kuu vitadhibitiwa kwa kutumia mfumo wa Satelite (kompyuta) ili kuratibu mienendo ya vyombo hivyo. Mitambo ya Satelite itatumika katika sensa na ulinzi wa misitu, bahari na wanyamaporini wetu. Tayari mitambo hii imekwishaanza kutumika katika ulinzi wa Bahari Kuu.

Kupitia Mradi wa MACEMP, doria zitaimarishwa katika Ukanda wa Uchumi wa Bahari (EEZ) kwa kutoa vifaa vya doria na kufanya doria kwa kutumia ndege.

Ushirikishaji Jamii na Elimu kwa Umma

56. Mheshimiwa Spika, Wizara itaendelea kutoa mafunzo kuhusu uhifadhi wa rasilimali pamoja na kuwashirikisha wananchi ili wanufaikie na rasilimali hizo. Ufutiliaji wa utekelezaji wa shughuli za uhifadhi wa wanyamaporini uliojikita kwa jamii utaendelea kufanyika na maeneo 10 ya Jumuiya ya Hifadhi ya Wanyamaporini yatapatiwa haki ya matumizi ya rasilimali ya wanyamaporini. Tathmini ya Utekelezaji wa Kanuni za Maeneo ya Jumuiya ya Hifadhi ya Wanyamaporini itafanyika ili kubaini kama wananchi wanaweza kusimamia maeneo hayo. Aidha, mpango wa usimamizi shirikishi wa misitu katika wilaya 56 kwenye mikoa 18 utaendelea kuratibiwa. Ushiriki wa wananchi sasa utafanyika kwa mikataba na Serikali yenye majukumu bayana ili kuwezesha Serikali kuchukua hatua za kisheria kwa wahusika pale yanapojitokeza matatizo ya makusudi au uzembe wa Serikali za Vijiji.

57. *Mheshimiwa Spika*, mwaka 2006/07

Wizara itatoa elimu kwa Maafisa ugani 300 na wafugaji samaki 300 juu ya uendelezaji na usimamizi bora wa ufugaji uwiano wa samaki katika Mikoa ya Mbeya, Iringa na Kilimanjaro. Pia, elimu itatolewa kwa vikundi 60 vya wakulima wa zao la mwani ill kuwajengea uwezo wa kiujasiriamali na uundaji wa vikundi vya kuweka na kukopa ili waweze kuriufaika zaidi na rasilimali za uvuvi.

Katika kuimarisha usimamizi shirikishi wa rasilimali ya uvuvi Wizara itaendeleza utaratibu wa kuanzisha vikundi vya ulinzi wa rasilimali kwa kuanzisha vikundi 120 katika Ziwa Rukwa na vikundi 60 katika Wilaya ya Muheza Mkoani Tanga. Vikundi vyote vipyta na vya zamani vitatakiwa kuingia mkataba wa makubaliano na Serikali.

58. *Mheshimiwa Spika*, Wizara itaandaa na kutangaza vipindi 120 vya redio na televlshenl, kuchapisha nakala 4,000 za majarida, vipeperushi, mabango pamoja na kuendesha mikutano, warsha/semina kwa wananchi na viongozi ili kutoa elimu kwa umma kuhusu sheria, kanuni na matumizi endelevu ya rasilimali za maliasili na malikale. Aidlia, uliarnasishaji kuhusu upandaji miti, kudhibiti

moto, matumizi ya majiko Sanifu, kilimo mseto, ufugaji nyuki na uhifadhi wa vyanzo vya maji utaendelea kufanyika.

Matumizi endelevu ya Rasilimali

59. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na kuendelea kuwepo kwa matukio ya wananchi kushambuliwa na mamba, Wizara kwa Mwaka 2006 imeruhusu uwindaji wa mamba 1500 kwenye mito, mabwawa na maziwa. Maeneo yatakayohusika ni Mto Ruvu, Rufiji, Ugalla, Malagarasi, Ruhuhu, Kilombero, Pangani, Zigi na Momba, Ziwa Rukwa, Bwawa la Nyumba ya Mungu na Hokororo - Liwale na baadhi ya maeneo katika Ziwa Victoria k.v. Buchosa, Butimba n.k. Jumla ya kampuni 20 na vikundi 10 vya walemavu vimepewa mgawo wa mamba ili kuwinda kwenye maeneo tajwa.

60. *Mheshimiwa Spika*, Kunguru weusi wajulikanao kama 'Indian House Crow' wamekuwa ni kero kubwa na ni tishio kwa wananchi hasa katika mikoa ya ukanda wa pwani kutokana na tabia zao. Kero hizo ni pamoja na kueneza magonjwa, kushambulia mifugo na kuchafua mazingira kwa ujumla. Kunguru hao wamezaliana kwa wingi na wanasantaa katika maeneo mengine ya nchi. Kutokana na kero hizo, Wizara imepanga

kuwadhibiti kunguru hao kwa kutumia mbinu za kisayansi ambazo hazitakuwa na madhara kwa binadamu, mifugo, viumbe wengine wala mazingira. Baadhi ya mbinu hizo ni kuendeleza matumizi ya mitego, kutoa motisha kwa watakaowaua, n.k. Hi kutekeleza azma hiyo, Wizara imetenga Tzs Milioni 50 katika mwaka wa fedha wa 2006/2007.

61. *Mheshimiwa Spika*, kutokana na hoja mbalimbali zilizowasilishwa, Wizara imeunda kamati ya kufanya tathmini ya uwindaji wa kitalii na kutoa mapendekoz ya kuboresha uwindaji huu kwa madhumuni ya kuwezesha wananchi kufaidika zaidi na rasilimali ya wanyamapor.

Utafiti

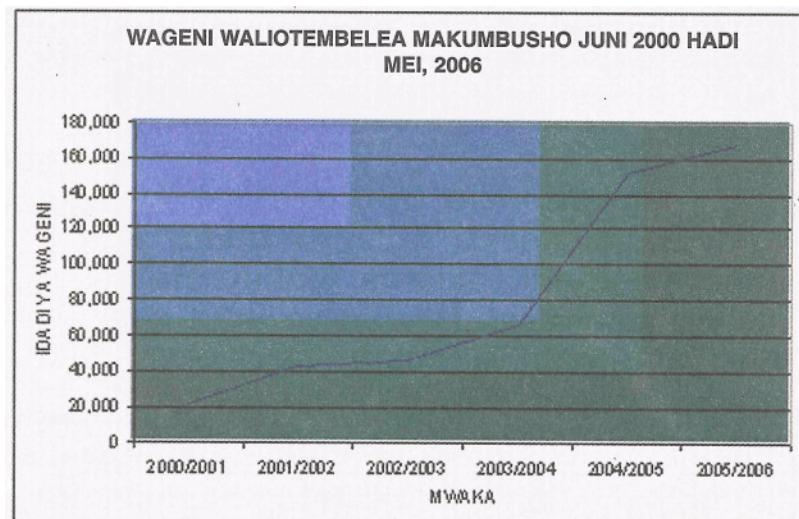
62. *Mheshimiwa Spika*, Taasisi ya Utafiti wa Wanyamapor inatarajia kufanya sensa katika maeneo ya Hifadhi za Taifa za Serengeti, Ruaha na Katavi pamoja na Mapori ya Akiba ya Selous, Rungwa na Mkomazi. Vilevile, Taasisi itaendesha mafunzo mbalimbali ya ufugaji nyuki kwa njia za kisasa ili kusaidia wananchi kuinua kipato chao.

Taasisi ya Utafiti wa Misitu itafanya utafiti kuhusu hifadhi ya vyanzo vya maji katika maeneo mbalimbali nchini; matumizi endelevu ya mazao ya misitu yaliyo timbao na yasiyo timbao; utambuzi wa miti inayostawi katika maeneo mbalimbali ya kijiografia hapa nchini; uzalishaji wa vyahuzo (*cloning*) ya mikaratusi inayokua haraka; na kuendelea na tafiti za Kilimo Misitu na kusambaza teknolojia ambazo zirneshaboreshwu kwa wananchi. Katika kuboresha mazingira ya kazi, Taasisi irnetengewa fedha ili kuanza awarnu ya kwanza ya ujenzi wa makao yake makuu Mjini Morogoro.

63. *Mheshimiwa Spika*, Taasisi ya Utafiti wa Uvuvi itaendelea kufanya utafiti wa uvuvi Bahari ya Hindi, Maziwa Makuu na madogo, rriito na mabwawa. Baadhi ya tafiti zitafanyika chini ya miradi ya *South West Indian Ocean Fisheries Project (SWIOFP)*, *Marine and Coastal Environment Management Project (MACEMP)*, *Implementation of Fisheries Management Plan (IFMP)* na *Climate Impact on the Sustainable Fisheries of Lake Tanganyika Project (CLIMFISH)*.

64. *Mheshimiwa Spika*, katika hatua nyingine, Shirika la Makumbusho ya Taifa litaanza maandalizi ya awali ya kuongeza ukubwa wa maabara na ghala za hifadhi katika Makumbusho ya Elimu ya Viumbe yaliyoko

Arusha ill kujenga uwezo wa kuhifadhi mikusanyo ya viumbe na kutoa nafasi zaidi kwa watafiti. Aidha, Shirika litaboresha maonyesho ya ekolojia ya wanyama. Katika kipindi hiki pia, matengenezo ya magari aina ya Royce Royce yaliyokuwa yakitumiwa na viongozi wakati wa ukoloni na baada ya uhuru yatafanyiwa matengenezo ili yaweze kutumika katika siku rasmi za sikukuu za kitaifa.

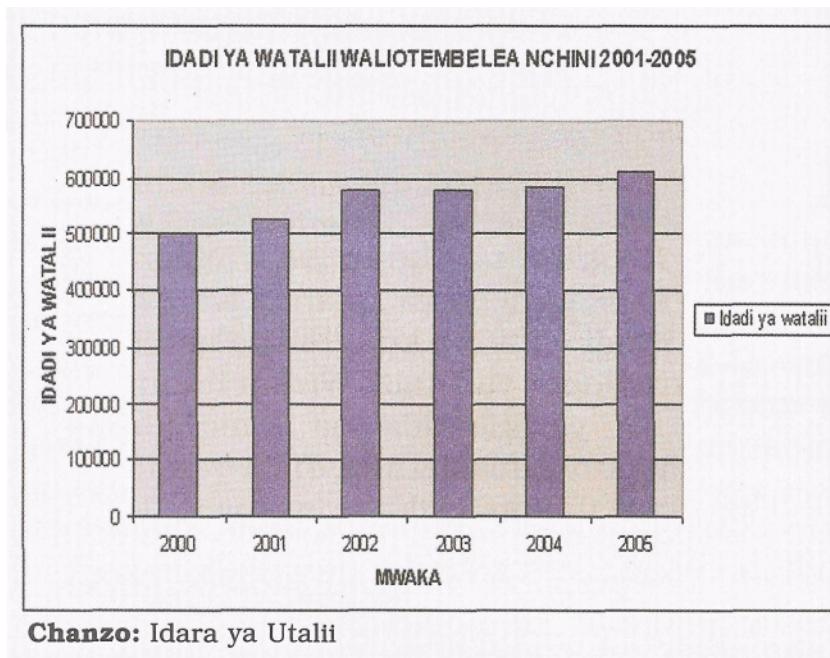
Chanzo: Idara ya Utalii

Uendelezaji na Utangazaji Utalii

55. Mheshimiwa Spika, Wizara itaimarisha utalii ikolojia katika misitu wa Mazingira Asili Amani na Misitu ya Hifadhi ya Duluti, Rau, Kimboza na Shume-Magamba. Aidha, itaendeleza utalii ikolojia kwa kuanzisha misitu ya Mazingira Asili katika misitu ya hifadhi ya Nilo - Tanga, Milima ya Uluguru - Morogoro na West Kilombero Scarp pamoja na kutangaza Misitu ya Milima ya Tao la Mashariki kuwa Urithi wa Dunia.

J£ 66. Mheshimiwa Spika, ill kuharakisha utekelezaji wa Sera ya Utalii ya mwaka 1999, Wizara itakamilisha programu ya uendelezaji Utalii itakayobainisha dhima ya kila mdau wa sekta na kuanza maandalizi ya mwongozo wa utalii ikolojia. Vile vile, Wizara kwa kushirikiana na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi itabaini na kuainisha maeneo ya uwekezaji katika Mikoa ya Ukanda wa Pwani ya Bahari ya Hindi. Katika kudumisha ushirikiano katika Sekta Ndogo ya Utalii, Wizara itahudhuria mikutano 11 ya kikanda na kimataifa na kuhakikisha kuwa maslahi ya Taifa yanalindwa. Aidha, Wizara itafanya vikao viwili vya "Tourism Facilitation Committee" na mikutano mmoja wa mashirikiano na Zanzibar.

67. Mheshimiwa Spika, katika kupanua wigo wa vivutio vya utalii, Wizara itasaidia kusambaza utalii wa utamaduni katika Wilaya za Magu, Bukombe, Ukerewe, Mvomero na Kijiji cha Butiama. Aidha, Wizara kwa kushirikiana na Wizara ya Viwanda, Biashara na Masoko, itatilia mkazo utalii wa mikutano na utalii wa fukwe. Tayari Wawekezaji toka Mashariki ya Kati wameonyesha nia ya kuja kuwekeza katika maeneo haya baada ya ziara ya Mhe. Rais, Mhe. Waziri wa Mipango, Uchumi na Uwezeshaji na mimi mwenye kufanya ziara katika nchi hizo katika mwezi wa tatu na wa tano mwaka huu.

68. Mheshimiwa Spika, katika kuendeleza na kuimarisha utangazaji wa utalii ndani na nje ya nchi, Wizara itachapisha nakala 250,000 za majarida kwa lugha za Kiingereza, Kiitaliano, Kijerumani, Kiarabu, Kichina, Kijapani, Kirusi na Kihispaniola.

Wizara yangu itakamilisha ujenzi wa kituo cha taarifa katika kituo cha Kumbukumbu ya Dkt. Livingstone, Ujiji - Kigoma. Pia, uwekaji wa vionyeshwa katika vituo vya taarifa vya Isimila - Iringa, Kolo - Kondoa na Caravani Serai - Bagamoyo utakamilishwa.

69. Mheshimiwa Spika, kwa kipindi kijacho Shirika la Makumbusho ya Taifa litaendelea na uhamasishaji katika jamii za Tanzania kuenzi na kuhifadhi utamaduni wake kwa kuzishirikisha jamii ya Wakerewe na jamii za Mkoa wa Morogoro. Aidha, Shirika litaendelea kusimamia maendeleo ya ujenzi wa Nyumba ya Utamaduni Dar es Salaam pamoja na kuboresha Kijiji cha Makumbusho ili kiweze kuvutia watalii wengi zaidi badala ya kutumika kama eneo la burudani kama ilivyo sasa.

Uendelezaji wa Miundo Mbinu

70. Mheshimiwa Spifca, katika kujiardaa kuanzisha Wakala wa Misitu Tanzania (TFS), kazi ya ujenzi wa Makao Makuu imeanza. Kazi

nyingine za ujenzi zinazotarajiwa kufanyika ni pamoa na kujenga ofisi mpya ya Makao Makuu ya Hifadhi ya Ngorongoro; ukamilishaji wa kuweka umeme wa Grid ya taifa unaopitia chini ya ardhi katika Makao Makuu ya Hifadhi ya Ngorongoro; uwekaji wa miundombinu eneo la Oldonyosambu (Tarafa ya Sale) kwa ajili ya wahamiaji wa Tarafa ya Ngorongoro; na kukarabati kilometa 400 za barabara na viwanja vya ndege vinane katika Mapori ya Akiba. Aidha, *Crater* ya Embakai nayo itaanza kuendelezwa katika kiwango cha juu sawa na Ngorongoro ili eneo hilo liweze kunufaisha taifa kiu-talii.

MWISHO

71. *Mheshimiwa Spika*, jitihada za kuleta ufanisi katika Wizara yangu, zimefanyika kwa ushirikiano na wadau mbalimbali. Napenda kuwashukuru Waheshimiwa Wabunge, Wananchi na wote waliotoa ushirikiano katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Vile vile, natoa shukrani kwa washirika wetu wa maendeleo kwa michango yao ya kifedha na kitaalamu kama ifuatavyo: Denmark, Finland, Japan, Norway, Marekani, Ufaransa, Ubelgiji, Ujerumani, Sweden, Jumuiya ya Nchi za Ulaya, ADB, AWF, FAO, FZS, GTZ, IUCN, KfW, Trade Aid, MIGA, AFRICARE, UNESCO, UNDP, World Bank, WWF, ICCROM, na mengineyo.

mengineyo. Katika kunipatia taarifa za ukiukwaji wa Sheria na Kanuni wananchi wengi wameshiriki katika kunipatia taarifa za siri. Taarifa hizi zimewezesha kuzuia utoroshaji wa mazao ya misitu, nyara za Serikali na matukio ya rushwa kwa baadhi ya watendaji wa Wizara yangu na watendaji wa Idara zilizo chini ya Halmashauri za Wilaya. Napenda kuwaomba wananchi waendelee kunipa taarifa hizo.

72. *Mheshimiwa Spika*, napenda pia kutoa shukrani kwa Naibu Waziri Mhe. Zabein Mhita (Mb), Katibu Mkuu Bw. Saleh Pamba, Viongozi na Watumishi wa Wizara, Taasisi, Mashirika, na Wakala kwa ushirikiano walionipa katika kutekeleza majukumu ya Wizara kwa mwaka 2005/2006.

73. *Mheshimiwa Spika*, katika kutekeleza majukumu ya Wizara yangu, naomba Bunge lako Tukufu liidhinishe Makadirio ya Matumizi ya **Shilingi 59,789,043,500**. Kiasi hicho kinajumuisha fedha kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida **Shilingi 35,099,294,000**, na kwa Miradi ya Maendeleo **Shilingi 24,689,749,500**.

74. *Mheshimiwa Spika*, naomba kutoa hoja.

RISASI ZILIZOTOLEWA KUDHIBITI WANYAMAPORI WAKALI NA WAHARIBIFU MWAKA 2005/2006

MKOA/KITUO	WILAYA	AINA YA RISASI							
		0.458	0.375	30-06	.303	12 Bore S/Gun	.22 Hornet	.22 L/R	Jumla
Dar es Salaam	Temeke	10	5			10			25
Mara	Mugumu		10	10	150	20	100		290
Pwani	Rufiji		34						34
Tanga	Muheza				20	20			40
Tabora	Urambo				37				37
Rukwa	Nkasi						30		30
Vituo vya Idara		266	688	950	930	553	150	550	4087
Jumla		276	737	960	1137	603	280	550	4543

Chanzo: Idara ya Wanyamapori

MAPATO YA SERIKALI KUTOKANA NA UWINDAJI WA KITALII MWAKA
2001/2002 – 2005/2006

Jina la Kampuni	Kiasi (USD) Mwaka				
	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
African Bush Company Ltd	149,350	146,230	133,400	175,675	121,274
African Trophy Hunting	137,749	144,163	152,100	137,499	133,054
Barlette Safari Ltd	591,985	617,425	612,400	437,499	674,311
Bright Tours and Safaris Ltd	97,925	64,160	61,500	85,955	86,735
Coastal Wildness Tanzania Ltd	68,140	126,415	132,100	169,250	213,250
Eco Hunting Safaris Ltd	139,235	132,979	136,700	124,100	187,231
Rana Tours & Hunting, Ltd	14,100	55,750	42,800	111,888	192,756
FOA Adventures Safaris Ltd	175,105	227,845	125,300	178,045	229,307
Game Frontiers of Tanzania Ltd	190,375	175,230	176,800	181,405	265,970
Gerald Pasanisi Safaris Ltd	329,530	386,475	390,520	338,958	420,389
Intercon Adventure Safaris Ltd	430,045	393,395	239,595	293,035	342,161
Kiboko Hunting Safaris Ltd	133,395	249,400	244,500	246,076	276,936
Kilimanjaro Game Trails Ltd	62,620	97,210	90,210	102,560	93,400
Kilombero North Safaris Ltd	131,872	106,545	102,600	155,990	179,990
Luke Samaras Safaris Ltd	452,040	443,665	440,700	328,130	467,245
Malagarasi Hunting Safaris Ltd	293,700	167,970	153,800	229,480	232,480
Masailand Hunting Company Ltd	356,000	315,985	305,800	268,310	377,818
Miombo Safaris Ltd	164,087	201,880	200,700	184,605	215,615
Milanzi Wild Animals Zoo & Tours Ltd	-	-	-	13,350	64,985
Morogoro Hunting Safaris Ltd	-	-	-	13,950	14,221

Old Nyika Safaris Ltd	180,020	191,840	190,300	53,850	148,835
Ortelo Business Corp. Ltd	195,234	266,955	276,800	254,870	314,250
Pori Trackers of Africa Ltd	183,340	179,280	175,300	183,015	193,273
Robin Hurt Safari Ltd	552,474	475,262	480,900	506,305	722,680
Royal Frontiers of Tanzania Ltd	74,609	90,885	70,950	90,830	120,674
Rungwa Hunting & Safaris Ltd	45,980	55,640	72,800	105,520	115,245
Safari Royal Holdings Ltd	136,260	166,160	172,600	132,870	211,315
Said Kawawa Hunting Safaris Ltd		-	-	35,870	100,945
Tandala Hunting Safaris Ltd	203,165	166,198	161,700	145,490	169,400
Tanganyika G.F. & Photographic Safaris Ltd	57,985	52,995	63,470	107,860	156,395
Tanganyika Wildlife Safari Corporation Ltd	408,549	469,655	445,700	1,245,636	955,635
Tanzania Big Game Safaris Ltd	319,550	204,390	210,890	229,997	237,535
Tanzania Bundu Safaris Ltd	257,160	172,530	183,000	148,367	160,678
Tanzania Game Tracker Safaris Ltd	472,945	548,366	530,580	571,405	625,935
Tanzania Safaris and Hunting Ltd	342,925	334,116	304,900	283,530	336,630
Tanzania Wildlife Corporation	337,355	456,755	430,150	297,625	272,825
Traditional African Safaris Ltd	55,740	67,670	70,200	185,275	198,386
Usangu Hunting Safaris Ltd	212,920	273,690	255,120	340,755	319,714
VIP Safari Club Ltd	212,110	266,050	251,070	274,991	394,980
Wengert Windrose Safaris Ltd	388,880	329,400	312,500	325,535	337,785
Wild Footprints Ltd	141,640	112,970	100,670	54,550	67,650
JUMLA	9,130,100	9,322,719	8,824,305	9,775,749	11,621,513

Chanzo: Idara ya Wanyamapori.

Jedwali Na. Ic

**MWENENDO WA BIASHARA YA NDEGE NA WANYAMAPORI KWA MIAKA MITANO
2001/2002 - 2005/2006**

Alma ya Viumbe Hai katika Daraja za Leseni	2001/2002		2002/2003		2003/2004		2004/2005		2005/2006	
	Idadi	Thamani Tshs. '000'								
Daraja Na. 12 (Ndege)	107,592	6,138.80	100,516	5,077.40	91,075	13,661.30	98,112	33,834.10	90,869	30,500.00
Daraja Na. 13 (Jamii ya Nyani)	3,152	13,640.00	1,283	9,622.50	155	1,162.50	476	2,618.00	437	2,324.50
Daraja Na. 14 (Mammalia)	1,306	37,016.00	199	7,164.00	950	34,200.00	569	12,518.00	507	10,100.00
Daraja Na. 15 (Mijusi, Nyoka na Vinyonga)	67,653	31,199.00	67,747	21,487.70	58,566	35,163.40	73,620	25,388.20	54,221	24,200.00
Daraja Na. 16 (Jamii ya Vyura)	47,653	10,381.20	34,509	10,531.60	33,457	13,382.80	27,007	2,970.70	18,823	1,960.00
Daraja Na. 18 (Jamii ya wadudu)	42,252	4,225.20	30,211	3,021.10	57,735	5,773.50	59,376	6,531.30	73,057	8,340.00
		15,600.00	1,349	53,960.00	1,469	58,760.00	1,331	53,240.00	1,422	56,880.00

2005/2006

AINA YA MAZAO	Mwaka 2001/2002		Mwaka 2002/2003		Mwaka 2003/2004		Mwaka 2004/2005		Mwaka 2005/2006	
	Ujazo/ Uzito	Thamani (US\$ '000)								
Magogo ya miti	3,240.00	750.00	4,920.00	1,235.66	8,529.00	2,543.15	5,867.48	1,939.18	22,469.90	6,698.70
Mbao (Rough sawn)	2,116.00	162.00	5,539.86	585.28	8,162.00	140.75	6,959.88	767.11	16,129.00	2,641.30
Mbao za Mpingo	57.00	703.00	79.05	615.45	231.00	2,541.00	-	-	75.90	722.90
Mbao za Sakafu	229.00	103.00	657.85	320.94	251.00	276.14	-	-	430.00	305.90
Vinyago na Sanaa	912	199.00	246,034	1,144.14	72,043	190.12	6,655	66.70	3,312.00	32
Mataruma ya reli	16.00	5.00	2,233.40	529.02	2,769.00	1,284.50	272.06	125.15	-	0
Msandal	180.00	142.00	195.10	129.10	350.00	455.80	135.75	135.75	491.50	237.80
Samani(vipande)	1,087	23.00	3,634	26.44	734	523.10	-	-	3,221.00	36
Tannin	-	-	295.00	138.50	98.00	171.38	-	-	-	0
Maganda ya mimosa	-	-	265.00	183.00	157.00	64.50	15.72	11.48	247.00	214.30
Mbegu za miti	-	-	100.00	0.81	38.00	2.50	-	-	-	0
Nta	164.00	471.00	537.00	1,513.30	243.00	709.14	-	-	-	0
Asali	-	-	647.00	734.69	799.99	1,831.20	-	-	-	0
Gundi ya miti	-	-	10.00	10.00	-	-	-	-	-	0
Nguzo					904.06	904.06	2,000.00	0.75	0	0
Mafuta ya Msandali									507.00	98.70
JUMLA	2,558.00			7,166.33		11,637.34		3,046.11		10,987.60

Chanzo: Idara ya Misitu na Nyuki

Jedwali Na. 3a

**MWELEKEO WA BIASHARA YA MAZAO YA UVUVI KATIKA MASOKO YA NJE
KWA KIPINDI CHÀ 2001 – 2005**

Mwaka	Mazao Yaliyouzwa		Thamani		Ushuru
	Uzito	Idadi*	US \$	T.Shs.	
2001	41,640,247.90	80,577	95,435,102.38	82,982,764,242.13	5,244,333,672.01
2002	32,662,878.21	28,301	120,907,850.32	99,294,249,903.45	5,957,654,995.03
2003	42,252,738.09	24,500	129,605,815.44	132,862,401,373.82	7,789,955,962.69
2004	46,026,817.37	15,784	112,761,195.13	112,922,686,607.32	7,190,356,743.06

52

Kituo	Zana Zilizo-kamatwa	Watuhumiwa	Vyombo/Vifaa Vilivyo Kamatwa	Samaki Walio Kamatwa (Kg)	Nguvukazi (Mandays)
Musoma	5,591	191	172	16,415	1,717
Mwanza	51,646	336	178		8,446
Ukerewe	58	5	-	300	45
Bukoba	166	39	3	1,748	551
Mbegani	5	45	-	-	26
Tanga	1	1	-	-	9
Jumla	57,467	617	353	18,463	10,794
Chanzo: Idara ya Uvuvi					

Jedwali Na. 3c

MAUZO YA MAZAO YA UVUVI KATIKA MASOKO YA NJE KWA KIPINDI CHA JANUARI-DESEMBA 2005

53

MAZAO	Uzito (kilo)	Samaki Hai	Thamani (US\$)	Thamani (Tshs.)	Ushuru (Tshs.)
Belly Flaps	827,764.00		440,984.60	563,140,535.01	39,822,721.70
Chilled Fillets	10,964,688.90		37,014,333.86	41,139,461,504.91	2,657,823,073.59
Chilled steaks	2,116.00		7,330.00	8,176,358.89	402,817.86
Crab-claws	54.00		540.00	604,260.00	33,838.56
Cuttle Fish	3,930.00		10,565.25	11,928,211.88	750,389.94
Dagaa	1,277,887.24		935,419.39	1,403,109,832.80	59,471,900.11
Dried fish	16,794.00		38,523.65	47,042,629.65	2,692,583.18
Fish Skins	146,137.43		18,209.00	19,070,761.46	1,386,424.28
Fish Frames	78,030.00		101,468.00	117,394,752.56	1,240,013.49
Fish maws	1,519,859.50		4,916,829.73	5,472,701,802.44	315,394,025.31
Fish Meal	1,484,500.00		331,775.00	449,594,797.46	27,113,492.35
Fish offals	4,000.00		1,000.00	1,066,000.00	319,800.00
Fish Off Cuts	219,540.00		41,077.90	43,389,759.77	6,411,779.72
Frozen Chest	504,504.43		157,185.13	173,899,779.02	25,743,154.00
Frozen Chips	127,652.00		39,110.00	43,708,032.34	5,491,706.31
Frozen Crabs	1,944.00		5,500.00	6,155,262.00	460,738.39
Frozen Fillets	36,583,425.89		82,371,732.39	96,438,092,987.73	5,105,471,576.13

MAZAO	UZAJO (Kilo)	Samaki Hali	TINAMANI (US\$)	TINAMANI (Tshs.)	USHURU (Tshs.)
Live Crabs	72,225.00		490,660.00	516,808,802.90	37,634,954.47
Live Lobster	57,707.27		819,765.45	913,950,269.75	44,235,599.59
Lobster meat	350.00		4,824.50	5,263,401.50	295,412.58
Lobster Tail	13,348.00		147,958.25	161,847,669.84	2,119,398.48
Octopus	1,205,226.70		5,240,202.45	5,467,772,319.98	255,213,509.77
Prawns	687,146.20		3,495,916.33	3,918,026,892.01	220,917,875.99
Sea shells	52,113.00		21,905.48	23,955,673.00	1,072,277.80
sea weeds	80,000.00		28,000.00	30,520,000.00	15,288,000.00
Squids	75,701.40		222,347.58	243,730,062.17	14,062,595.23
Aquarium Fish	0.00	19,166	133,999.80	289,292,241.06	30,636,826.84
Live Fish	0.00	1,859	43,093.00	49,237,775.73	2,872,772.57
Jumla	57,289,008.96	21,025	141,596,500.71	162,618,541,351.58	9,142,711,468.18

Chanzo: Idara ya Uvuuvi

MWENENDO WA BIASHARA YA UTALII NCHINI MWAKA 2001–2005					
Mwaka	2001	2002	2003	2004	2005
Idadi ya watalii toka Nje	525,000	575,235	576,198	582,807	612,754
Idadi ya Watalii Kwenye Hoteli	501,081	535,146	552,000	562,332	568,798
Mapato (Milioni US \$)	725	730	731	746.14	822
Wastani wa Siku za Kukaa Nchini	8	8	11	11	12
Wastani wa Matumizi ya Mtalii kwa siku (US \$)	173	159 ¹ 82 ²	153 ¹ 82 ²	188 ¹ 119 ²	156 ¹ 125 ²
Idadi ya Hoteli	329	465	469	469	476
Wastani wa ujazo wa Vyumba Kwa Mwaka (%)	59	59	47	53	43

¹ Watalii walolipia gharama zote kuititia kampuni (Package Tour)

² Watalii ambao wamejigharamia wenywewe (Non Package Tour)

**WATALII WALIOTEMBELEA HIFADHI YA NGORONGORO NA MAPATO MWAKA 2001/2002 HADI
MACHI, 2006**

56

Mwaka	Watalii kutoka Nchini		Watalii kutoka Nje ya Nchi		Jumla	
	Idadi	Mapato (TZS)	Idadi	Mapato (TZS)	Watalii	Mapato (TZS)
2001/2002	86,091	1,129,136,500	135,410	4,856,897,243	221,501	5,986,033,743
2002/2003	100,377	1,150,565,500	152,531	6,953,528,190	252,908	8,104,093,690
2003/2004	72,067	1,150,565,500	187,595	8,185,779,020	259,662	9,336,344,520
2004/2005	91,043	1,136,564,500	220,977	11,132,660,179	312,020	12,269,224,679
2005/2006	79,550	1,119,325,000	213,376	13,221,629,851	292,926	14,340,954,851
Jumla	438,642	6,819,753,000	1,054,886	48,900,639,837	1,573,078	55,720,392,837

Chanzo: Mamlaka ya Hifadhi ya Ngorongoro

Jedwali Na.4c

**MAPATO YALIYOTOKANA NA WATALII WALIOTEMBELEA HIFADHI ZA TAIFA
2001/2002 – 2005/2006 (TZS)**

Jina la Hifadhi	2001/2002		2002/2003		2003/2004		2004/2005		2005/2006*	
	Watalii	Mapato	Watalii	Mapato	Watalii	Mapato	Watalii	Mapato	Watalii	Mapato
Arusha	25,372	644,537,000	22,338	777,248,875	30,102	891,043,122	42,355	1,263,199,438	40,964	1,303,415,456.0
Gombe	858	67,314,000	667	61,431,476	858	109,841,140	855	116,607,250	643	110,397,935.0
Katavi	1,574	34,805,000	671	43,453,330	990	75,034,820	1,746	116,894,400	1,358	84,345,681.8
Kilimanjaro	25,250	7,438,704,000	29,523	9,788,736,146	29,349	10,649,586,720	37,029	14,232,985,556	36,473	17,180,667,280.0
Manyara	71,168	1,298,616,000	81,285	1,618,532,212	87,414	1,749,293,037	122,145	2,503,002,449	111,599	2,420,811,932.5
Mahale	916	77,187,000	586	97,281,862	621	154,078,200	940	234,112,397	1,150	219,350,520.9
Mikumi	15,766	164,665,000	15,696	181,207,953	23,818	197,573,675	12,20,084	325,336,920	19,656	263,367,919.0
Ruaha	13,094	199,525,000	6,984	250,962,543	9,849	316,045,022	12,542	385,852,804	14,726	470,546,130.0
Rubondo	573	28,999,000	824	33,313,914	551	38,511,934	640	40,724,175	363	27,453,034.8
Saadani							1,214	27,361,645	1,791	42,881,300.0
Serengeti	49,498	5,261,198,000	152,544	5,970,746,317	160,485	6,846,003,045	230,134	9,780,792,759	222,371	11,198,018,108.3
Tarangire	68,076	1,251,349,000	61,077	1,560,138,294	64,944	1,717,450,173	91,981	2,278,363,719	83,594	2,481,740,346.0
Udzungwa	1,455	28,729,000	1,569	33,925,061	1,560	39,403,665	2,100	46,081,453	1,811	47,979,683.4
Jumla	373,600	18,495,628,000	410,531	22,793,864,553	410,531	31,351,314,985	563,765	33,222,383,950	536,491	35,850,975,417.8

57

	Ndani	Nje	Ndani	Nje	Ndani	Nje	Ndani	Nje	Ndani	Nje	Jamia
Magomeni	310	-	537	-	853	8	684	-	1039	-	3,431
Kilwa Kisiwani	301	-	444	-	548	791	546	-	-	-	2,630
Caravan Serai	-	-	-	-	-	-	1,267	102	-	-	1,369
Kolo-Kondoa	283	85	286	123	120	122	105	148	334	227	1,833
Isimila	633	570	933	457	849	588	1,799	681	993	890	8,393
Kwihsara, Tabora	154	99	246	73	172	60	180	108	-	-	1,092
Kalenga	443	42	637	94	351	158	548	122	571	64	3,030
Ujiji - Kigoma	1,006	943	554	521	-	-	905	478	-	-	4,407
Mapango ya Amboni	-	-	-	-	5,281	391	6,004	453	5,110	391	17,630
Ngome Kongwe Bagamoyo	1,268	108	2,630	192	6,969	562	8,903	759	-	-	21,391
Olduvai	440	42,365	463	37,638	1,007	39,835	2,616	50,619	3,418	32,227	210,628
Kaole	3,089	119	6,684	342	6,437	442	2,003	155	3,674	153	23,098
Tongoni	-	-	-	-	-	-	-	-	70	28	98
JUMLA	7,927	44,331	13,414	39,440	22,587	42,957	24,265	53,625	9,060	33,589	291,195

Chanzo: Idara ya Mambo ya Kale

Jedwali Na. 5b

**IDADI YA WAGENI WALIOTEMBELEA MAKUMBUSHO KWA KIPINDI CHA
JUNI 2001 HADI MEI 2006**

Mwaka	Wageni kutoka Nje ya Nchi		Wageni wa Ndani ya Nchi		Jumla
	Wakubwa	Watoto/Wanafunzi	Wakubwa	Watoto/Wanafunzi	
2001/2002	4,393	3,083	19,620	15,271	42,367
2002/2003	6,488	3,071	21,250	15,535	46,344
2003/2004	8,658	3,964	23,607	30,432	66,661
2004/2005	12,011	6,314	72,781	60,502	151,608
2005/2006	10,322	5,570	89,544	63,101	168,537

Kituo	Jinsia	Wageni wa Nje		Watanzania		Jumla
		Wakubwa	Watoto/ Wanafunzi	Wakubwa	Watoto/ Wanafunzi	
Makumbusho na Nyumba ya Utamaduni	Wanaume	2,669	665	5,468	11,380	20,182
	Wanawake	2,423	666	627	3,828	7,544
Kijiji cha Makumbusho	Wanaume	840	667	5,512	4,843	11,862
	Wanawake	724	668	936	4,909	7,237
Azimio la Arusha	Wanaume	193	669	7,788	1,185	9,835
	Wanawake	162	670	7,804	1,088	9,724
Makumbusho ya Elimu ya Viumbe	Wanaume	636	671	3,819	918	6,044
	Wanawake	625	672	3,295	869	5,461
Mwl. Julius K. Nyerere	Wanaume	39	673	1,772	559	3,043
	Wanawake	33	674	1,200	566	2,473
	Jumla	8,344	6695	38,221	30,145	83,405

Chanzo: Shirika la Makumbusho ya Taifa

Jedwali Na. 6

UPANDISHWAJI CHEU WATUMISHI TAHAWA TAARIFI LA JIDHI 2005/2006

Idara	Mamlaka	Idadi ya Watumishi					
		2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	Jumla
Utawala na Utumishi	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	125	37	-	59	7	228
	TUMEAJIRI	1	-	-	-	-	1
	RAIS	-	-	-	-	1	1
Misitu na Nyuki	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	510	-	2	111	72	695
	TUMEAJIRI	31	36	80	-	-	147
Wanyamapori	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	175	217	0	46	34	472
	TUMEAJIRI	-	21	27	-	-	48
Uvubi	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	12	4	-	93	72	181
	TUMEAJIRI	-	1	19	-	-	20
Utalii	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	4	4	-	4	4	16
	TUMEAJIRI	-	7	-	-	-	7
Mambo ya Kale	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	8	6	-	6	4	24
	TUMEAJIRI	-	2	3	-	-	5
Sera na Mipango	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	-	-	-	31	5	36
	TUMEAJIRI	-	-	-	-	-	48
Fedha na Uhasibu	Kamus/Kamati Maalum ya Ajira	-	-	-	-	-	-
	TUMEAJIRI	10	19	19	-	-	48

KIFUNGU	IDARA	2004/2005		2005/2006		2006/2007
		MAKISIO	MAKUSANYO HALISI	MAKISIO	MAKUSANYO HADI MWEZI MEI, 2006	
1001	Utawala na Utumishi	19,304,000	28,601,203.20	21,910,000	28,205,724.55	29,904,000
2001	Wanyamapori	9,829,300,000	10,464,079,621.12	12,659,320,000	14,044,064,964.79	14,524,814,000
3001	Misitu na Nyuki	5,912,102,000	11,402,950,105.73	10,106,150,000	9,271,104,159.90	11,898,002,000
3002	Uvuvi	8,200,001,000	9,405,087,180.63	8,912,370,000	8,641,406,757.49	9,232,715,000
4001	Utalii	880,213,000	1,051,202,804.00	984,500,000	1,158,554,480.81	1,126,400,000
4002	Mambo ya Kale	135,751,100	199,566,436.88	180,010,000	176,606,973.24	205,501,000
JUMLA KUU		24,976,671,100	32,551,487,351.56	32,864,260,000	33,319,943,060.78	37,017,336,000

Chanzo: Wizara ya Maliasili na Utalii

Jedwali Na. 7b

TAARIFA YA MATUMIZI YA FEDHA ZA WIZARA KWA KIPINDI CHA MIAKA
2003/2004 - 2005/2006

Maelezo	2003/2004		2004/2005		2005/2006	
	Makisio	Matumizi Halisi	Makisio	Matumizi Halisi	Makisio	Matumizi Halisi
MATUMIZI YA KAWAIDA						
Mishahara	5,758,002,700	5,966,267,526	8,021,324,000	8,801,416,700	8,021,324,000	8,499,622,725
Matumizi Mengineyo	20,617,248,700	20,291,084,926	24,949,000,000	18,702,175,968	24,949,000,000	22,604,491,100
Jumla	26,375,251,400	28,257,352,452	32,970,324,000	27,503,592,668	32,970,324,000	31,104,113,825
MIRADI YA MAENDELEO						
Mchango wa Serikali	1,136,586,300	1,003,397,200	1,136,586,400	1,136,586,400	2,000,000,000	1,000,000,000
Mchango wa Wahisani	30,341,200,500	6,888,835,806	17,833,913,600	13,256,665,643	20,471,839,500	20,361,839,499
Jumla ndogo	31,477,786,800	7,892,233,006	18,970,500,000	14,393,252,043	22,471,839,500	21,361,839,499
JUMLA KUU	57,853,038,200	34,149,585,458	51,940,824,000	41,896,844,711	55,442,163,600	52,465,953,324

Kifungu	Idara	Mishahara	Matumizi Mengineyo	Ruzuku kwa Taasisi	Jumla
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1001	Utawala na Utumishi	2,991,939,700	1,142,000,000	-	4,133,939,700
1002	Fedha na Uhasibu	225,072,600	538,382,000	-	763,454,600
1003	Sera na Mipango	104,555,900	500,382,000	-	604,937,900
2001	Wanyamapori	1,917,374,000	5,814,415,000	916,893,000	8,648,682,000
3001	Misitu na Nyuki	3,226,373,700	4,749,143,400	1,538,971,000	9,514,488,100
3002	Uvubi	656,433,700	4,810,114,000	1,367,710,000	6,834,257,700
4001	Utalii	130,880,000	1,295,602,000	1,910,117,000	3,336,599,000
4002	Mambo ya Kale	149,006,400	526,386,700	587,541,900	1,262,935,000
	JUMLA	9,401,636,000	19,376,425,100	6,321,232,900	35,099,294,000

Chanzo: Wizara ya Maliasili na Utalii

Jedwali Na. 7d

**MATUMIZI YA KAWAIDA NA MGAWANYO WA RUZUKU KWA TAASISI
KWA MWAKA 2006/2007**

Kifungu	Kasma	Taasisi	Mishahara	Matumizi Mengineyo	Jumla
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
2001	280116	TAWIRI	321,784,000	196,315,000	518,099,000
	280575	MWEKA	398,794,000	-	398,794,000
3001	280317	Wakala wa Mbegu	105,419,000	232,860,000	338,279,000
	280550	TAFORI	615,657,000	585,035,000	1,200,692,000
3002	280551	TAFIRI	599,907,000	304,702,000	904,609,000
	280569	Marine Park Reserve Unit	259,141,000	203,960,000	463,101,000
4001	280112	Bodi ya Utalii	237,480,000	1,336,989,000	1,574,469,000
	280318	Chuo cha Taifa cha Utalii	150,196,000	185,452,000	335,648,000
4002	280517	Makumbusho ya Taifa	342,280,000	245,261,900	587,541,900
		Jumla	3,030,658,000	3,290,574,900	6,321,232,900

**MCHANGANUO WA FEDHA ZA MIRADI YA MAENDELEO KIIDARA NA TAASISI
KWA MWAKA 2006/2007**

99

Kifungu (1)	Idara/Taasisi (2)	Makadirio		Jumla (5)
		Fedha za Serikali (3)	Fedha za Wahlsani (4)	
1001	Utawala na Utumishi	-	200,000,000	200,000,000
1003	Sera na Mipango	100,000,000	1,900,000,000	2,000,000,000
2001	Wanyamapori	-	2,149,000,000	2,149,000,000
3001	Misitu na Nyuki	400,000,000	6,582,750,500	6,982,750,500
3002	Uvubi	-	8,600,000,000	8,600,000,000
4002	Mambo ya Kale	38,999,000	611,800,000	650,799,000
	Jumla ndogo	538,999,000	20,043,550,500	20,582,549,500
280112	Bodi ya Utalii	1,000,000,000	-	1,000,000,000
280318	Chuo cha Taifa cha Utalii	300,000,000	671,300,000	971,300,000
280517	Makumbusho ya Taifa	210,000,000	1,925,900,000	2,135,900,000
	Jumla ndogo	1,510,000,000	2,597,200,000	4,107,200,000
	JUMLA KUU	2,048,999,000	22,640,750,500	24,689,749,500

Chanzo: Wizara ya Maliasili na Utalii

